

Sýslumaðurinn á höfuðborgarsvæðinu

Hlíðasmára 1, 201 Kópavogi • www.syslumenn.is • fjolskylda@syslumenn.is • kt.650914-2520 • sími 458-2000

Nefndasvið Alþingis
nefndasvid@althingi.is

Kópavogi, 1. mars 2018.

Umsögn frá sýslumanninum á höfuðborgarsvæðinu um frumvarp til laga um breytingu á [lögum um ættleiðingar, nr. 130/1999, með síðari breytingum](#) (umsagnir nánustu fjölskyldu), 148. löggjafarþing 2017–2018, þingskjal 198 — 128. mál.

Sýslumaðurinn á höfuðborgarsvæðinu styður þær breytingar sem með frumvarpinu eru ráðgerðar á ættleiðingarlögum. Jafnframt eru færðar fram neðangreindar athugasemdir:

Breytingu á 7. gr. sýnist vera ofaukið og því mælt með að henni verði sleppt. Breytingin sem ráðgerð er í 2. mgr. 11. gr. mun taka til allra tilvika þegar foreldri er látið, einnig þeirra tilvika þar sem barn er í fóstri hjá umsækjendum. Í 7. gr. er fjallað um *samþykki* fyrir ættleiðingu, en í 11. gr. er fjallað um *umsögn vegna ættleiðingar*. Munur er á *samþykki* og *umsögn* og ráðgerð breyting á 7. gr. því ekki í samhengi við fyrirsögn og annað efni greinarinnar.

Í 1. mgr. 11. gr. er fjallar um umsögn forsjárlauss foreldris, er fyrirvari um að umsagnar forsjáforeldris eigi að afla *ef unnt er*. Sá fyrirvari ætti einnig að eiga við um umsagnir skv. 2. mgr. og rétt að gæta samræmis þarna á milli.

Markmið frumvarpsins er að tryggja að ekki sé unnt að rjúfa varanleg lagaleg tengsl barns við fjölskyldu látins foreldris eða foreldra, án aðkomu nánustu fjölskyldu látins foreldris. Sýnast sömu rök eiga við þegar atvik eru eins og lýst er í 2. mgr. 7. gr., þ.e. forsjáforeldri er ófært um að veita marktækt samþykki eða er horfið. Sama á við þegar ekki er unnt að leita umsagnar forsjárlauss foreldris skv. 1. mgr. 11. gr. Er lagt til að breytingarnar nái einnig til þessara tilvika.

Í frumvarpinu, eða greinargerð, er ekki að finna vísbendingu um vilja löggjafans hvað varðar áhrif þess að nánasta fjölskylda reynist andvíg fyrirhugaðri ættleiðingu. Til samanburðar þá er tekið fram í greinargerð með 11. gr. ættleiðingarlaga að sjaldgæft sé að fallist sé á ættleiðingu barns yngra en 18 ára, án samþykkis forsjárlauss foreldris. Lagafyrirmæli um öflun umsagnar nánustu fjölskyldu hljóta að fela í sér að efni þeirra umsagna sem aflað er hafi einhver áhrif á niðurstöðu ættleiðingarmáls, annars gæti ákvæðið gefið nánustu fjölskyldu rangar væntingar um áhrif þess að umsagnar er óskað. Ekki eru veittar vísbendingar um áhrif umsagna í greinargerð. Er mælt með því að taka fram í 11. gr. að setja skuli í reglugerð nánari reglur um framkvæmd greinarinnar, þó að vissulega sé almenna reglugerðarheimild að finna í 41. gr. ættleiðingarlaga.

Þá er ástæðulaust að tilgreina aðeins „eldri“ systkini, virkar útilokandi á þann möguleika að leita umsagnar yngra systkinis, standi þannig á. Mælt með því að sleppa hér orðinu „eldri“.

Sýslumaðurinn á höfuðborgarsvæðinu

Hlíðasmára 1, 201 Kópavogi • www.syslumenn.is • fjolskylda@syslumenn.is • kt.650914-2520 • sími 458-2000

Að teknu tilliti til framangreindra athugasemda, yrðu greinar 7. og 11. þannig, breytingar sem hér að framan eru lagðar til eru auðkenndar með gulu:

7. gr. Samþykki þess sem fer með forsjá barns eða sérstaks lögráðamanns.

- Samþykki foreldra sem fara með forsjá barns þarf til ættleiðingar þess.
- Ef högum annars foreldris sem fer með forsjá barns er svo farið að það getur ekki látið uppi marktækt samþykki eða það er horfið nægir samþykki hins. Ef þannig er ástatt um báða foreldra þarf samþykki sérstaklega skipaðs lögráðamanns barns.
- Nú fer barnaverndarnefnd með forsjá barns og þarf þá samþykki nefndarinnar til ættleiðingar þess.
- Veita má leyfi til ættleiðingar, þrátt fyrir að samþykki skv. 1. eða 2. mgr. skorti, ef barn hefur verið í fóstri hjá umsækjendum og hagir þess mæla að öðru leyti eindregið með því að það verði ættleitt.

11. gr. Umsögn foreldris eða nánustu fjölskyldu.

- Leita skal umsagnar þess foreldris sem ekki fer með forsjá barns, ef unnt er, áður en afstaða er tekin til ættleiðingarumsóknar.
- Nú er annað foreldri látið eða bæði og skal þá leita umsagnar nánustu fjölskyldu þess foreldris, ef unnt er, enda sé barnið ekki orðið lögráða. Séu báðir foreldrar látnir skal leita umsagnar nánustu fjölskyldna beggja. Með nánustu fjölskyldu er átt við foreldra látna foreldrisins, eldri systkini barnsins, systkini hins látna foreldris og aðra sem geta talist til nánustu ættingja og aðstandenda barnsins.
- Ef forsjáforeldri getur ekki látið uppi marktækt samþykki, eða er horfið, sbr. 2. mgr. 7. gr., eða ekki er unnt að leita umsagnar forsjálauss foreldris samkvæmt 1. mgr., skal leita umsagnar nánustu fjölskyldu samkvæmt 2. mgr.
- Ráðuneytið skal í reglugerð mæla nánar fyrir um framkvæmd þessarar greinar.

Virðingarfyllst,
Sýslumaðurinn á höfuðborgarsvæðinu
Fjölskyldusvið

Eyrún Guðmundsdóttir, sviðsstjóri